

Sygn. akt III AUa 765/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibieli (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górski
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2014 r. w Szczecinie

sprawy P. G. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 czerwca 2013 r. sygn. akt VI U 374/13

oddala apelację.

SSO del. Beata Górski SSA Zofia Rybicka - Szkibieli SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 765/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11.02.2013 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników (w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego) wobec P. G. (1), poczynając od dnia 01.01.2007r. Organ rentowy podał w uzasadnieniu decyzji, że ubezpieczony nie spełnia warunków zawartych w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, bowiem bez wezwania nie złożył w Kasie w terminie 14 dni od daty rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, tj. od 31.01.2005r., oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Organ rentowy wskazał dodatkowo, że ubezpieczony oprócz zarejestrowania w 2005r. pozarolniczej

działalności gospodarczej od 2007r. do 2011r. zaczął wykazywać przychody uzyskiwane z tego tytułu, co potwierdza pismo z Urzędu Skarbowego w D. z dnia 02.01.2013r.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony P. G. (1) wniósł o jej zmianę i ustalenie, że podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ubezpieczony podniósł, że nie jest w stanie potwierdzić, że o fakcie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej zawiadomił KRUS. Wskazał również, że nie wiedział o konieczności składania informacji, zawsze sumiennie opłacał składki i nigdy nie zalegał z płatnościami. Opisał również swoją trudną sytuację rodzinną i majątkową.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podnosząc że ubezpieczony nie tylko nie składał zaświadczeń o wysokości należnego podatku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, ale w ogóle nie informował o prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

W uzasadnieniu organ wskazał, na treść art. 5a i 37 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6.06.2013 roku oddalił odwołanie.

Sąd meriti oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych. Decyzją Prezesa KRUS z dnia 18 lipca 2003 r. P. G. (1) został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników na podstawie ustawy od dnia 10 czerwca 2003r., jako właściciel gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej 1 ha przeliczeniowy. Przed wydaniem decyzji, ubezpieczony złożył oświadczenie, że nie pozostaje w stosunku pracy, nie prowadzi pozarolniczej działalności gospodarczej,

nie pobiera świadczeń emerytalno-rentowych i nie jest udziałowcem w spółkach.

Na odwrocie doręczonej wówczas decyzji znajduje się pouczenie, że rolnik jest zobowiązany w ciągu 14 dni informować Kasę o okolicznościach mających wpływ

na podleganie i o zmianach tych okoliczności, a w punkcie 2 pouczenia znajduje się informacja, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym nadal podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników tylko wówczas, gdy złoży w tej sprawie stosowne oświadczenie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Jak ustalił sąd I instancji, ubezpieczony nabył gospodarstwo rolne **w drodze umowy darowizny od swojego ojca w 2003 r.** i prowadził je do 2007 r. po czym oddał bratu i od 2007 r. rozpoczął działalność specjalną rolnictwa – hodowlę pieczarek. Z tego tytułu był cały czas ubezpieczony w KRUS. W lutym 2005 r. P. G. (1) oprócz działalności rolniczej, rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej polegającej na handlu artykułami przemysłowymi. Handlował i sprzedawał na targowisku miejskim. Tę działalność prowadził nieprzerwanie, aż do momentu, gdy dowiedział się, że KRUS wyłączył go z ubezpieczenia społecznego.

Podejmując pozarolniczą działalność gospodarczą ubezpieczony nie złożył o tym fakcie zawiadomienia do KRUS. Nie składał również co roku żadnych informacji o osiągniętych dochodach z pozarolniczej działalności gospodarczej, gdyż nie wiedział o takim obowiązku. Księgowość firmy była prowadzona przez osobę, z którą ubezpieczony nie miał umowy przenoszącej odpowiedzialność z tego tytułu.

Z ustaleń Sądu I Instancji wynika, że w dniu 19 września 2012 r. Placówka Terenowa KRUS w G. uzyskała z Centralnej Ewidencji i Informacji

o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej informacje z których wynikało, że P. G. (1) prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą – handel artykułami przemysłowymi od 07 lutego 2005 r. Pismem z dnia 25 września 2012 roku ubezpieczony wyjaśnił, że powiadomił KRUS o fakcie prowadzenia działalności, gdyż otrzymał decyzję z ZUS o konieczności opłacania składki zdrowotnej, a z działalności rozlicza się ryczałtowo i w związku z tym nie ma obowiązku zmiany kasy ubezpieczeniowej ponieważ prowadzi również działalność rolniczą.

Pismem z dnia 28 września 2012 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w D. wskazał, że P. G. (1) widnieje w ewidencji podatników Urzędu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą – sprzedaż detaliczna odzieży od dnia 30 grudnia 2006 r. Urząd nie odnotował zawieszenia działalności gospodarczej przez zainteresowanego oraz dokumentów od płatników podatku dochodowego.

Pismem z dnia 2 stycznia 2013 r. Urząd Skarbowy w D. wskazał, że skarżący składał zeznania podatkowe za lata 2007-2011 wykazując dochody z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie i przywołując treść art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2, art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (obecnie: tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 1403), wyjaśnił, że P. G. (1) istotnie nie polega ubezpieczeniu społecznemu rolników, mimo, że prowadzi pozarolniczą jak i rolniczą działalność.

Nadto, zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,

rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł.

Kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy rolnik lub domownik obowiązany jest udokumentować zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego i złożyć w Kasie, chyba że ten rolnik nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku podatkowym (ust. 3).

Zaświadczenie właściwego urzędu skarbowego, rolnik lub domownik obowiązany jest złożyć w kasie do dnia 31 marca każdego roku podatkowego (ust. 4).

Niezachowanie terminu złożenia oświadczenia jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracę przy prowadzeniu działalności (ust. 5).

Niezachowanie terminu złożenia zaświadczenia jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie (ust. 6).

Sąd okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wprowadzonym z dniem 2 maja 2004 r., rolnik, który w trakcie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej (za rozpoczęcie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej uznaje się przy tym także wznowienie wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, której

prowadzenie okresowo zawieszono – ust. 2), może po spełnieniu określonych warunków nadal podlegać wyłącznie ubezpieczeniu społecznemu rolników. Jednym z tych warunków jest jednak złożenie w Kasie oświadczenia o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności.

Do Placówki Terenowej KRUS w G. nie wpłynęły na przestrzeni lat żadne informacje dotyczące rozpoczęcia przez ubezpieczonego prowadzenia działalności gospodarczej, oświadczenia o chęci kontynuowania ubezpieczenia rolniczego, ani też dokumenty potwierdzające fakt nieprzekroczenia kwoty granicznej należnego podatku, mimo istnienia ustawowego obowiązku w tym zakresie, wynikającego ze zmian wprowadzonych ustawą z 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 91, poz. 873). Z ustaleń stanu faktycznego wynika, iż ubezpieczony mimo podjęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej takiego oświadczenia w Kasie nie złożył. Ubezpieczony tłumaczył fakt niezłożenia stosownego oświadczenia brakiem wiedzy o takim obowiązku, następnie twierdził, że złożył takie zawiadomienie, lecz nie posiada na to stosownego dowodu. Wyjaśnienia te nie znalazły jednak potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. P. G. (1) nie przedstawił żadnego dowodu na okoliczność złożenia w KRUS stosownego dokumentu, a zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Stosownie zaś do treści art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Ubezpieczony nie sprostął temu zadaniu, a jego zeznania złożone na rozprawie Sąd uznał w tym zakresie za niewiarygodne. Sąd pominął również dowód z zeznań zawnioskowanych świadków - członków rodziny ubezpieczonego, gdyż mieliby zeznawać na okoliczność braku dowodu na złożenie stosownej informacji. Ubezpieczony dysponował jedynie kserokopią kartki, bez prezentaty KRUS

i oświadczył, że nie posiada też oryginału. W ocenie Sądu, osoba podejmująca się prowadzenia działalności gospodarczej zarówno rolniczej jak i pozarolniczej działa na własne ryzyko i powinna liczyć się ze skutkami braku dowodów na złożenie dokumentów koniecznych do prowadzenia działalności i wymaganych przez takie organy jak urząd podatkowy, KRUS, czy też ZUS. Brak takich dowodów implikuje powstanie niekorzystnych skutków dla ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy, odnosząc się do twierdzenia ubezpieczonego, że nie wiedział o konieczności złożenia oświadczenia o podjęciu pozarolniczej działalności gospodarczej to na odwołanie doręczonej ubezpieczonemu decyzji z dnia 18 lipca 2003 roku o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników (pkt 1) zamieszczono informacje o zasadach podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, zgodnych z obowiązującymi wówczas przepisami, tj. m.in. o tym że rolnik jest zobowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianie tych okoliczności. Wskazano również, iż rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu

w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej przez 1 rok, podejmie pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając

w stosunku służbowym, nadal podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Osoby z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej ubezpieczeniu społecznemu rolników podlegają tylko wówczas, gdy złożą w tej sprawie stosowne oświadczenie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (pkt 2).

Z ustaleń stanu faktycznego wynika, że po 2003 roku P. G. (1) nie składał w placówce KRUS jakichkolwiek pism, w których informowałby o prowadzeniu działalności gospodarczej. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie miała zaś obowiązku indywidualnego zawiadamiania rolników o konieczności udokumentowania formy opodatkowania oraz wysokości podatku, a także o skutku jego zaniechania, określonych w art. 5 ust 1 i 3 ustawy

z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2008 r. w sprawie I UK 287/07).

Sąd meriti podniósł również, że kolejnym z warunków umożliwiającym kontynuowanie ubezpieczenia społecznego rolników, mimo podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, jest, aby kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekraczała określonej wysokości tzw. "rocznej kwoty granicznej" ogłoszonej przez Ministra właściwego do spraw rozwoju wsi w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w drodze obwieszczenia. Roczna kwota graniczna w 2005r. wynosiła 2.604 zł (M.P.05.7.101), za rok 2006 wynosiła 2.643 zł (M.P.06.45.478), za rok 2007 wynosiła 2.693 zł (M.P.07.18.219), za rok 2008 wynosiła 2.755 zł (M.P.08.31.277), za rok 2009 wynosiła 2.835 zł (M.P.09.18.237). Ustawodawca przyjął bowiem, że dla osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników to działalność rolnicza winna stanowić podstawowe źródło dochodu, natomiast pozarolnicza działalność powinna osiągać niewielkie rozmiary i mieć jedynie charakter wspomagający ten dochód. Dodatkowo, kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy rolnik obowiązany jest udokumentować zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego, przy czym początkowo do dnia 23 sierpnia 2005 roku zaświadczenie takie powinno być składane Kasie do dnia 14 lutego każdego roku (art. 5 a ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym przed dniem 24 sierpnia 2005 roku), a od dnia 24 sierpnia 2005 roku - do dnia 31 maja każdego roku podatkowego (art. 5a ust. 4). Omawiana ustawa określiła także skutki niezachowania wskazanego wyżej terminu do złożenia powyższego zaświadczenia i w art. 5a ust. 6, w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 sierpnia 2005 r., stanowiąc, że „niezachowanie terminu złożenia zaświadczenia, o którym mowa w ust. 4, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie w Kasie, chyba że ten rolnik lub domownik zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób trwały lub okresowy przed upływem terminu na złożenie tego zaświadczenia”. Reżim ustania ubezpieczania rolników wiąże się zatem także z niedochowaniem terminu do składania corocznych informacji o wysokości podatku z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Z rozstrzygnięciem Sądu pierwszej instancji nie zgodził się ubezpieczony.

W złożonej apelacji zarzucił wyrokowi następujące uchybienia:

1. poczynienie błędnych ustaleń faktycznych, będących podstawą rozstrzygnięcia, w szczególności, wadliwe ustalenie treści udzielonego pouczenia w treści decyzji z dnia 18 lipca 2013 r., która to treść wskazana w uzasadnieniu wyroku dalece odbiega od tej rzeczywistej wskazanej w decyzji i jest niezgodna z obowiązującymi wówczas przepisami,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania, w szczególności art. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 5, art. 212, art. 227, art. 233 k.p.c. oraz 328 i k.p.c. , art. 5 k.c.

Apelujący w uzasadnieniu apelacji podniósł, że nie zgadza się ze stanowiskiem sądu, gdyż jest ono krzywdzące, niesprawiedliwe i nie do końca zgodne ze stanem rzeczywistym. Nadto, decyzja KRUS jest nie tylko błędna, ale i sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. W ocenie apelującego także treść uzasadnienia Sądu Okręgowego w jego ocenie jest w wielu miejscach niezrozumiała, gdyż ten sam ustęp art. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników powoływany w różnych miejscach uzasadnienia ma odmienną treść, a sąd nie określił też w oparciu o jakie przepisy wydał wyrok. Mimo ustalenia sądu, że ubezpieczony rozpoczął działalność od 1 stycznia 2007 roku, w innej części uzasadnienia sąd wskazał na zupełnie inne terminy wygaśnięcia ubezpieczenia (na koniec kwartału lub po 14 dniach od niewykonania obowiązku). Apelujący podniósł, że w tych okolicznościach nie potrafił w sposób prawidłowy i wyczerpujący odnieść się do ustaleń sądu, co oznacza, że doszło do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., gdyż nie została wyjaśniona podstawa rozstrzygnięcia z przytoczeniem przepisów prawa. Poza tym, w owym czasie nie było prognozy

dochodowego, po uzyskaniu którego rolnik stracił status ubezpieczonego w KRUS, a co więcej, ubezpieczony nigdy nie przekraczał tych progów, lecz sąd nie wyjaśniał tych istotnych kwestii.

Ponadto, ubezpieczony powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r. I UK 238/2007, iż „osiąganie przez ubezpieczonego rolnika dochodów z tytułu wznowionej pozarolniczej działalności gospodarczej, od których podatek dochodowy za poprzedni rok podatkowy nie przekraczał rocznej kwoty granicznej (2.528 zł w 2005r..), nie może prowadzić do pozbawienia go rolniczego tytułu ubezpieczenia społecznego, jeżeli nie został wyraźnie pouczone o skutkach prawnych nieterminowego złożenia zaświadczenia o wysokości należnego podatku od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej”. Sąd Najwyższy wskazał w tym wyroku, że „brak precyzyjnego poinformowania ubezpieczonego o obowiązku złożenia zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok, a przede wszystkim niepouczenie ubezpieczonego o sankcji za niewykonanie tego obowiązku, powinny prowadzić do konstatacji, że ubezpieczony nie był świadomy negatywnych sankcji grożących mu za niewykonanie tej powinności, przeto zastosowanie wobec niego sankcji wyłączenia z rolniczego ubezpieczenia społecznego jawi się jako wysoce wątpliwe i niesprawiedliwe”. Ubezpieczony podniósł, że w sytuacji, gdy nie został pouczone, nie powinien ponosić negatywnych tego konsekwencji. Zarzucił nadto, że nie był przygotowany do rozprawy, gdyż całą dokumentację prowadziła jego żona, a on sam w zawiadomieniu o terminie rozprawy nie został poinformowany, że jego sprawa zostaje rozpoznana już na pierwszym posiedzeniu. Gdyby wiedział o tym, poprosiłby o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, o której to możliwości wcześniej nie wiedział. W ten sposób pozbawiony prawa do obrony, tym bardziej, że był zagubiony na rozprawie, pozbawiony pouczenia w trybie art. 5 k.p.c., a sąd oddalał wszelkie jego wnioski dowodowe i nie dopuścił do głosu lepiej zorientowanej w sprawie, obecnej na rozprawie, jego żonę, która przecież też mogła być pełnomocnikiem procesowym.

Wskazując na powyższą argumentację, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie decyzji rolniczego organu rentowego, ewentualnie o uchylenie wyroku i poprzedzającej go decyzji oraz przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania

Organ rentowy nie ustosunkował się do treści apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że sąd okręgowy wydając zaskarżony wyrok wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla meritum sprawy, przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe i dokonał trafnych ustaleń faktycznych, z tą tylko zmianą, że ubezpieczony w 2003r. nie nabył gospodarstwa rolnego od ojca, lecz od brata P. G. (2), co wynika z umowy darowizny z dnia 10.06.2013r., rep. (...) (k.2 akt KRUS). Sąd Apelacyjny przyjął w pozostałym zakresie w całości prawidłowe ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji za własne, w konsekwencji czego nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., sygn. II UKN 61/97, opubl. w OSNAP z 1998 nr 3, poz. 104, z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAP z 1998 nr 24, poz. 776).

Sąd Apelacyjny nie podzielił żadnego z podniesionych przez ubezpieczonego zarzutów apelacyjnych.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu najdalej idącego w skutkach procesowych, a mianowicie pozbawienia ubezpieczonego możliwości obrony swych praw, należy wyjaśnić, wbrew twierdzeniu apelacji, że ubezpieczony został w toku postępowania sądowego obszernie pouczone w trybie art. 5 k.p.c., m.in. o treści przepisów art. 136 k.p.c., art. 139 § 3 k.p.c. art. 232 i 381 k.p.c. (vide kopia pouczeń z k. 1-11). Wbrew więc treści apelacji, ubezpieczony został pouczone w niezbędnym zakresie, o przysługujących mu uprawnieniach procesowych. Co więcej, P. G. (1) był też pouczone o art. 86 k.p.c., a zatem o możliwości ustanowienia jego żony pełnomocnikiem procesowym. Mimo pouczenia ubezpieczony nie zdecydował się na ustanowienie żony pełnomocnikiem, wobec czego nie mogła ona występować

w imieniu ubezpieczonego na rozprawie z dnia 6.06.2013r. Nadto, wbrew zarzutowi apelacyjnemu, ubezpieczony nie był pozbawiony możliwości obrony swych praw

z powodu rozpoznania jego sprawy na pierwszym terminie rozprawy. O tym, że sąd pierwszej instancji będzie dążył do sprawnego wyjaśnienia sprawy świadczyła treść pierwszego już pisma sądowego z dnia 27.03.2013r., w którym sąd zobowiązywał ubezpieczonego do zajęcia w określonym terminie stanowiska odnośnie treści zawartych w odpowiedzi organu rentowego na odwołanie oraz określił ubezpieczonemu termin na złożenie ewentualnych wniosków dowodowych, z czego zresztą ubezpieczony skorzystał (k. 9, 13-14, 15,16). Ubezpieczony został również pisemnie pouczone, że sąd rozpoznaje sprawę na rozprawie i otrzymując wezwanie na rozprawę powinien mieć więc na uwadze ten właśnie cel rozprawy.

Dodatkowo ubezpieczony został pouczone o treści przepisu art. 299 k.p.c., zgodnie

z którym jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron. Skoro więc ubezpieczony został wezwany na rozprawę, celem złożenia zeznań, to w tych okolicznościach nie powinno już ulegać wątpliwości, że sąd pierwszej instancji, będzie miał wystarczający materiał dowodowy do wyjaśnienia istoty sprawy oraz do jej stanowczego rozstrzygnięcia

na pierwszym terminie rozprawy. Ubezpieczony nie powinien być zatem zaskoczony. Nie miał podstaw sądzić, że jego sprawa będzie trwać ponad niezbędną miarę.

Mógł właściwie przygotować do sprawy, zwłaszcza, że miał na to pełne trzy miesiące, licząc od wniesienia odwołania do terminu rozprawy. Mógł w tym czasie skorzystać

z fachowej pomocy prawnej, ustanowić zawodowego pełnomocnika (radcę prawnego, adwokata) czy wyznaczyć do tej roli po prostu żonę, o czym został przecież pouczone. Niezasadny okazał się przy tym zarzut naruszenia art. 212 k.p.c., art. 227 k.p.c., gdyż jak wynika z protokołu rozprawy z dnia 6.6.2013r. ubezpieczony, oraz pełnomocnik KRUS zajęli stanowiska w sprawie, de facto podtrzymując dotychczasowe, wyrażone w odwołaniu od decyzji, w odpowiedzi na odwołanie oraz w piśmie procesowym ubezpieczonego z k. 13-14 i nie ulegało wątpliwości, co było przedmiotem oraz istotą sporu. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, którego przedmiotem były fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zostały też wyjaśnione wszystkie okoliczności dające podstawę do wyrokowania. Bezzasadny okazał się również zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., dla uzasadnienia którego ubezpieczony zaprezentował wyłącznie polemiczne stanowisko, bez poparcia dowodami oraz nader swobodną interpretację pisemnych motywów zaskarżonego wyroku. Mając na uwadze zarzut błędnych ustaleń faktycznych oraz naruszenia przepisów proceduralnych, należy wskazać, że sąd I instancji oceniając materiał dowodowy i rozstrzygając w sprawie, wbrew zarzutowi apelacyjnemu, nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Twierdzenie o naruszeniu zasady swobodnej sędziowskiej oceny dowodów nie może polegać jedynie na zanegowaniu poczynionych ustaleń, ewentualnie na przedstawieniu przez apelującego alternatywnego stanu faktycznego. Koniecznym jest podważenie podstaw tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna, co w okolicznościach sprawy nie miało miejsca.

W ocenie Sądu Apelacyjnego

sąd I instancji prawidłowo bowiem ustalił, że ubezpieczony po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczeń społecznych, od 10.06.2003r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik, w związku z prowadzeniem własnego gospodarstwa rolnego, po darowaniu mu w 2003r. przez brata P. G. (2), działki rolnej o pow. 4,33 ha położonej w gm. Ł. (odpowiadającego wielkości pow. 1 ha przeliczeniowego, kwalifikowanego jako

tereny upraw rolnych) - zob. decyzja z dnia 18.07.2003r., k. 26 akt KRUS,

i później będąc także podatnikiem podatku od dochodów z działu z tytułu specjalnego (pieczarkarnia). I choć ubezpieczony został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników, na swój wniosek, to nie ulegało wątpliwości i nie stanowiło zresztą przedmiotu sporu, że będąc właścicielem użytków rolnych o powierzchni przekraczającej 1 ha przeliczeniowego, nie podlegając żadnemu innemu ubezpieczeniu społecznemu

i uiszczając należny podatek rolny (vide decyzja w sprawie podatku rolnego za 2003r.

z dnia 13.06.2003r. , k. 4 akt KRUS) tak podlegałby ubezpieczeniu w KRUS z mocy ustawy w związku z domniemaniem prawnym z przepisu art. 38 pkt 1 i ust. 2 ustawy

o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym domniemywa się, że właściciel gruntów zaliczonych do użytków rolnych, prowadzi działalność rolniczą na tych gruntach. Również z faktem uiszczania podatku rolnego ustawodawca wiąże domniemanie,

że podatnik podatku rolnego prowadzi działalność rolniczą w rozmiarze wynikającym z zakresu opodatkowania (art. 38 ust. 1 pkt 2 przywołanego aktu). Rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego podlega

z mocy ustawy ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu

(art. 7 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy) oraz ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu (art. 16 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy). Odnosząc się w dalszej kolejności do zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. należy wskazać, iż zaskarżone orzeczenie sądu pierwszej instancji zostało prawidłowo uzasadnione, zgodnie z wymogami przywołanego przepisu. Dla porządku zważyć trzeba, że powołana norma określa reguły jakim powinno odpowiadać uzasadnienie wyroku, a skoro uzasadnienie jest sporządzane po rozstrzygnięciu sprawy, ewentualne uchybienia z reguły nie mogą mieć wpływu na wynik sprawy. Zgodnie z dyspozycją art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł i przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Artykuł ten wskazuje obligatoryjną treść uzasadnienia. W praktyce uzasadnienie składa się z trzech części:

1) tzw. części historycznej (opisowej), w której sąd przedstawia zwięzłe stanowiska stron,

2) przytoczenia ustalonego przez sąd stanu faktycznego,

3) z wyводу prawnego sądu, w którym sąd omawia podstawę prawną wyroku, tj. wskazuje zastosowane przepisy oraz wyjaśnia sposób ich wykładni.

O uchybieniu temu przepisowi można mówić jedynie wówczas, gdyby uzasadnienie wyroku nie zawierało elementów pozwalających na kontrolę orzeczenia, weryfikację stanowiska sądu, a strona skarżąca podnosi, że z tej właśnie przyczyny mniej ma możliwości jednoznacznej rekonstrukcji podstaw rozstrzygnięcia sprawy. Apelujący w niniejszej sprawie powołał się na to, że treść uzasadnienia Sądu Okręgowego

w wielu miejscach jest dla niego niezrozumiała, zwłaszcza, że ten sam ustęp

art. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w różnych miejscach pisemnego uzasadnienia zawiera różną, a nie tożsamą treść i wobec odmiennej treści nie wiadomo w oparciu o jaki przepis sąd wydał wyrok. Należy podnieść, że zarzut tego rodzaju jest chybiony, gdyż jak prawidłowo wskazał sąd okręgowy, podstawę rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2, art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2, art. 5a ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, oczywiście

w brzmieniu obowiązującym w stanie prawnego na dzień wystąpienia zdarzenia prowadzącego wraz z brakiem oświadczenia ubezpieczonego do ustania ubezpieczeń społecznych rolników. Wymienione przepisy zostały prawidłowo przywołane i są one jednoznaczne. Zgodnie z art. 5a ust. 1 cyt. ustawy rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez

co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, **jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:**

1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie

14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;

2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;

3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;

4)nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;

5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł.

Zgodnie zaś z treścią art. 5a ust. 5 cyt. ustawy niezachowanie terminu złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia **z końcem kwartału**, w którym rolnik lub domownik rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracę przy prowadzeniu tej działalności.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wbrew stanowisku ubezpieczonego, nie wynika, aby P. G. (1) dokonał zgłoszenia o rozpoczęciu prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Zeznania jego żony celem wykazania tej okoliczności z oczywistych względów nie mogły zastąpić pisemnego zgłoszenia / oświadczenia. P. G. (1) nie posiada potwierdzenia złożenia takiego zgłoszenia / oświadczenia na piśmie do KRUS, zaś złożona do akt kserokopia pisma ubezpieczonego z datą „9.02.2005r.” z informacją, jakoby zgłaszał rozpoczęcie od 5.02.2005r. działalności pozarolniczej, bez wskazania adresata tego pisma, bez prezentaty, ani jakiegokolwiek innego urzędowego potwierdzenia jego przyjęcia przez KRUS, bez urzędowej daty wpływu pisma do KRUS (k.17), wobec też zaprzeczenia przez organ rentowy, aby otrzymał przedmiotowe pismo,

nie daje podstaw do ustalenia, że ubezpieczony faktycznie kiedykolwiek złożył takie zgłoszenie do KRUS i do tego jeszcze w terminie. W sprawie nie ulega wątpliwości, że ubezpieczony z dniem 7.02.2005r. formalnie rozpoczął pozarolniczą działalność gospodarczą, co wynika z wpisu do ewidencji działalności gospodarczej (k. 45, 51 akt KRUS). Na rozprawie z dnia 6.06.202013r. ubezpieczony zeznał, że pozarolniczą działalność „założył” w lutym 2005r. i polegała ona na handlu artykułami przemysłowymi (k.26 akt). Ubezpieczony przyznał w odwołaniu, że „prowadzi sprzedaż na bazaru w Ł. i w ciągu roku obrót z tej działalności wynosił około 35.000 zł” (k.2 akt). P. G. (1) faktycznie jednak podjął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej pod koniec 2006r., co znajduje odzwierciedlenie w zgłoszeniu do urzędu skarbowego, a następnie w deklarowanych przez niego przychodach z tego tytułu, począwszy od 2007r. (pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w K., k. 61, 66 akt KRUS). Zarobkowa działalność handlowa wykonywana przez ubezpieczonego w sposób zorganizowany i ciągły, odpowiadała definicji art. 5a ust. 10 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym w zw. z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 672, ze zm.). Zgodnie z art. 5a ust. 10 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 672, ze zm.) działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Należało mieć przy tym na uwadze wskazanie przez ubezpieczonego do urzędu podatkowego **daty 30.12.2006r.**

od której rozpoczyna pozarolniczą działalność, deklarowane przez niego przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej, począwszy dopiero za rok 2007 (pismo Naczelnik US w K. z dnia 31.10.2012r., k. 61v. akt KRUS)

i co wymaga podkreślenia, okoliczność, że ubezpieczony nie udowodnił, aby zgłosił w terminie 14 dni do KRUS, licząc od dnia 30.12.2006r., faktu rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 5a ust. 1 cyt. ustawy rolnik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu

tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;

- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł.

Z powyżej przywołanego art. 5a ust. 1 cyt. ustawy, ubezpieczony powinien być dla zachowania kontynuacji ubezpieczenia społecznego rolników spełnić wszystkie 5 warunków, w tym m.in. zgłosić do KRUS w stosownym terminie fakt rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 5a ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy).

W związku z upływem 14 dni terminu, licząc od rozpoczęcia przez ubezpieczonego z dniem 30.12.2006r. wykonywania działalności pozarolniczej, doszło z upływem IV kwartału 2006r. do ustania z mocy prawa wskazanych w decyzji KRUS ubezpieczeń społecznych rolników. Rolniczy organ rentowy prawidłowo zatem stwierdził ustanie w stosunku do ubezpieczonego począwszy od dnia 1.01.2007r. ubezpieczeń społecznych rolników. Nawet gdyby ubezpieczony dopełnił obowiązku z art. 5a ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy w terminie 14 dni od rozpoczęcia wykonywania działalności, ewentualnie w drugim z możliwych terminów, tj. do 31 maja, na który to termin wskazuje wyżej wskazany art. 5a ust. 4 cyt. ustawy, to i tak musiało dojść do ustania ubezpieczeń społecznych rolników, wobec nie zgłoszenia przez ubezpieczonego do Kasy zaświadczenia, że nie przekroczył on kwoty podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, w terminie do dnia 31 maja (art. 5a ust. 4 cyt. ustawy). Należy dodać, że termin wynikający z art. 5a ust. 4 ustawy jest terminem prawa materialnego. Wskazuje bowiem czas, w jakim podmiot obowiązany jest dokonać czynności (złożyć zaświadczenie), której dokonanie w tym czasie pozostawi prawo tego podmiotu (podleganie ubezpieczeniu) w stanie niezmienionym, zaś niedokonanie spowoduje wygaśnięcie prawa. Z powyższego zatem wynika, że każde niezłożenie zaświadczenia - bez względu na przyczyny takiego stanu rzeczy - powoduje ustanie ubezpieczenia.

Ustosunkowując się dodatkowo do kwestii, czy ubezpieczony przekroczył wskazany w art. 5a ust. 1 pkt 5 próg podatkowy okoliczności tej nie można było ustalić, bowiem ubezpieczony nie przedłożył rocznego zeznania podatkowego

za 2005r. (PIT - 28), zaś dołączony do apelacji PIT - 36 dotyczył roku 2007 oraz podatku od dochodu z innej z działalności, tj. z działu specjalnego (k. 66 akt KUS

i k. 43-45 akt). Nie miało to jednak wpływu na wyjaśnienie istoty sprawy, gdyż

za wystarczające należało uznać niespełnienie przez ubezpieczonego jednego

z wyżej wskazanych pięciu, wymaganych łącznie, warunków art. 5a ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy. Ubezpieczony nie złożył przecież obowiązkowego zaświadczenia z US

o wysokości należnego podatku za miniony rok we wskazanym w ustawie terminie, czym nie spełnił wymogu art. 5a ust. 3 i 4 cyt. ustawy. Na podstawie art. 5a ust. 4 cyt. ustawy zaświadczenie albo oświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, ubezpieczony powinien był złożyć

w Kasie do dnia 31 maja każdego roku podatkowego. Zgodnie zaś z 5a ust. 5 cyt. ustawy nie złożenie terminie oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym ubezpieczony rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 5a ust. 6 cyt. ustawy niezłożenie zaświadczenia albo oświadczenia, o których mowa

w ust. 4, lub niezachowanie terminu do złożenia tego zaświadczenia albo oświadczenia, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie albo oświadczenie w Kasie, chyba że ten rolnik lub domownik zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób trwały lub okresowy przed upływem terminu na złożenie tego zaświadczenia albo oświadczenia. Rolnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, który zamierza nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników, powinien udokumentować kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za

poprzedni rok podatkowy zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego, złożonym w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego do 31 maja każdego roku podatkowego (art. 5a ust. 3, 4 i 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Termin dokonania tej czynności jest terminem prawa materialnego a jego niedochowanie powoduje ustanie rolniczego ubezpieczenia społecznego (art. 5a ust. 5 i 6 tej ustawy) – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2012 r., sygn. III UK 51/11, OSNP 2013/1-2/14, lex nr 1213416).

Należy podkreślić, że ubezpieczony już przy objęciu go ubezpieczeniem społecznym rolników, został pouczony w niezbędnym zakresie, a mianowicie w pkt 1 i 2 informacji na odwrocie zaskarżonej decyzji dnia 18.07.2003r. o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników, a mianowicie, że: osoby prowadzące pozarolniczą działalność rolniczą będą dalej podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników, jeżeli złożą w tej sprawie stosowne oświadczenie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Co więcej, ubezpieczony przed wydaniem powyższej decyzji złożył na piśmie wyraźne oświadczenie z dnia 25.06.2003r. że nie prowadził, ani też nie prowadzi działalności gospodarczej (itd.) i oświadczenie to wraz z późniejszym pouczeniem pod treścią decyzji z dnia 18.07.2003r., nie mogło być indyferentne dla ubezpieczonego, a wręcz przeciwnie, powinno być wyraźnym sygnałem, że dla zachowania rolniczego tytułu ubezpieczeniowego należy zgłosić podjęcie pozarolniczej działalności gospodarczej. W razie zaś wątpliwości ubezpieczony powinien był wystąpić z zapytaniem do KRUS, czy ma zgłosić lub też wprost złożyć oświadczenie, że podjął zarejestrowaną w lutym 2005r. pozarolniczą działalność gospodarczą. Podkreślić należy, że organy ewidencjonujące podmioty wykonujące działalność gospodarczą i organy podatkowe pouczają rolników o obowiązujących przepisach dotyczących warunków objęcia i kontynuowania ubezpieczeń społecznych rolników. Nie są również obowiązane do informowania z urzędu Kasy o osobach podejmujących działalność gospodarczą. Stosownie do art. 37 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników to rolnik

- nie czekając na wezwanie - jest zobowiązany informować KRUS o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i zmianie tych okoliczności. Zatem,

to na rolniku ciąży ustawowy obowiązek zawiadomienia Kasy o podjęciu pozarolniczej działalności, złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego po jej podjęciu, a także złożenia w ustawowo nakreślonym terminie – zaświadczenia organu podatkowego o wysokości podatku należnego od wykonywanej działalności za rok ubiegły. Natomiast w oparciu o wymienione dokumenty, rzeczą organu rentowego jest zweryfikowanie spełnienia warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Należy wskazać, że zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 1 i 2 i 16 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny oraz domownik rolnika, jeżeli ten rolnik lub domownik **nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu** lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń

z ubezpieczeń społecznych. Ubezpieczony podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu, tj. z tytułu wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej. Dwa tytuły ubezpieczeń, rolniczego i prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, wyklucza z ubezpieczenia społecznego rolniczego, jeżeli rolnik nie dokonał zgłoszeń zgodnie z wymogami wyżej powołanych przepisów art. 5a ust. 1 pkt 1, ust. 3, 4 cyt. ustawy, o czym ubezpieczony winien był wiedzieć, gdyby wykazał minimum staranności w uzyskaniu tej wiedzy. W razie wątpliwości, ubezpieczony mógł, a nawet powinien był, zwrócić się do ZUS, czy Kasy o udzielenie mu niezbędnych informacji i wówczas zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zostałyby przez Kasę w niezbędnym zakresie pouczony. Brak dołożenia należytej staranności w uzyskaniu przez ubezpieczonego wiedzy na temat dla niego życiowo ważny, a mianowicie, czy podjęcie przez niego działalności gospodarczej będzie rodzić konsekwencje natury prawnej na płaszczyźnie ubezpieczenia społecznego, nie jest okolicznością usprawiedliwiającą, ani tym bardziej powodującą zmianę obowiązujących przepisów, w tym regulacji

o pierwszeństwie powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych i wyłączeniu spod ubezpieczenia rolniczego wskutek podjęcia przez ubezpieczonego pozarolniczej działalności gospodarczej, co jest faktem niezaprzeczalnym. Należy podkreślić,

iż adresatem normy zawartej w przepisie art. 5a cyt. ustawy jest osoba znajdująca się w ubezpieczeniu społecznym rolników, która rozpoczęła działalność gospodarczą i chce pozostać w ubezpieczeniu rolniczym, a nie organ rentowy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 września 2012 r., sygn. III AUa 224/12, lex nr 1237967).

Przechodząc w dalszej kolejności do powołanego w apelacji poglądu prawnego Sądu Najwyższego z dnia 22.01.2008r., sygn. I UK 238/07, OSNP 2009/5-6/76, lex nr 448177, należy wyjaśnić, że nie znajduje zastosowania do sytuacji ubezpieczonego, gdyż ubezpieczony stracił prawo do ubezpieczeń społecznych rolników w związku z niezgłoszeniem w terminie wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, nie zaś przekroczenia progu podatkowego. Okoliczność, czy ubezpieczony przekroczył, czy też nie, próg podatkowy, o czym jest mowa w art. 5a ust. 1 pkt 5 cyt. ustawy, jak zostało to już wyjaśnione, nie miała większego znaczenia w sprawie. Ustało wobec ubezpieczonego ubezpieczenie społeczne rolników chronologicznie wcześniej niż powstał obowiązek przedłożenia zaświadczenia o podatku dochodowym.

Niezasadny był również zarzut apelacji, jakoby decyzja KRUS była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. W systemie ubezpieczeń społecznych nie stosuje się zasad współzycia społecznego, tylko przepisy prawa publicznego, abstrahując już od kwestii, że w sprawach z dziedziny prawa prywatnego ochrona z art. 5 k.c. dotyczy pozwanego. Na zakończenie, należy zauważyć, że Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 marca 2006 r., P 8/05 (OTK-A 2006 nr 3, poz. 28) wyjaśnił, że system ubezpieczenia społecznego rolników ma na celu zapewnienie tego ubezpieczenia jednoznacznie określonej grupie społecznej, dla której praca w gospodarstwie rolnym stanowi podstawowe źródło utrzymania. Nie ma być zaś formą obniżenia kosztów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

W niniejszej sprawie P. G. (1) nie spełnił obowiązku zgłoszenia z przepisu art. 5a ust. 1 ustawy emerytalnej, chociaż prowadził zarówno pozarolniczą jak i rolniczą działalność, wobec czego wobec niego ustało z dniem 01.01.2007r. **z mocy prawa** ubezpieczenie społeczne rolników.

Wskazując na argumenty wyżej podane Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

SSO del. Beata Górska SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko